

Vänerymnasiet

Rektorn vid Vänerymnasiet

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av Vänerymnasiet
i Mariestads kommun

Tillsyn i Vänergymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mariestads kommun under vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Vänergymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 27 mars 2013.

Fakta om skolan

Huvudman för skolan är Vänergymnasiet AB med organisationsnummer 556626-9014.

Skolan har vid tillsynsbesöket 132 elever jämnt fördelade över de tre årskurserna. De flesta eleverna är folkbokförda i Mariestads kommun och i angränsande kommuner.

Årskurs 1 och 2

Det nationella fordons- och transportprogrammet med inriktningarna transport och lastbil och mobila maskiner och restaurang- och livsmedelsprogrammet med inriktningarna kök och servering och bageri och konditor.

Årskurs 3

Fordonsprogrammet med inriktning transport och hotell- och restaurangprogrammet med inriktning restaurang och måltidsservice. Respektive utbildning har i bidragshänseende hänförs till motsvarande nationellt program, det vill säga fordonsprogrammet och hotell- och restaurangprogrammet.

Kunskapsresultat

Av offentlig statistik framgår att genomsnittlig betygspoäng för skolan som helhet är 10,8. Vidare framgår att eleverna vid skolans två program når lägre kunskapsresultat i jämförelse med statistiken för motsvarande program i riket. Efter läsåret 2011/12 var den genomsnittliga betygspoängen för fordonsprogrammet 10,8 att jämföra med 11,5 för motsvarande program i riket. För hotell- och restaurangprogrammet låg den genomsnittliga betygspoängen på 10,9 att jämföra med 12,7 för motsvarande program i riket. Det är alltså viss skillnad mellan skolans båda program. Genomsnittlig betygspoäng för samtliga program i riket ligger 14,0.

Andelen elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier vid fordonsprogrammet är 64 %. Offentlig statistik för hotell- och restaurangprogrammet saknas, men den sammanlagda statistiken för båda programmen låg på 55 procent vilket indikerar att andelstalet för hotell- och restaurangprogrammet ligger betydligt lägre än för fordonsprogrammet.

Andelen elever som fullföljer utbildningen inom fyra år ligger för fordonsprogrammet på 94 procent. Motsvarande värde för rikets samtliga fordonsprogram låg på 77 procent. Även hotell- och restaurangprogrammet ligger i detta avseende något högre än riket.

Då det är få elever vid skolans program kan avvikelser i betyg ge ett tydligt statistiskt utfall.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att Vänergymnasiet har brister som måste åtgärdas för att alla elever ska få den utbildning de har rätt till. Enligt lärare, elevhälsa och rektor är stödbehovet omfattande och det finns elever som inte får sitt stödbehov tillgodosett. Skolinspektionen har konstaterat att det finns brister i skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd och mot denna bakgrund vill Skolinspektionen påtala vikten av att huvudmannen för Vänergymnasiet bedriver ett aktivt arbete för att säkerställa att utbildningen håller tillräcklig kvalitet och att den sker i enlighet med författningarnas krav. Det är viktigt att huvudmannen bland annat kartlägger om skolan har de förutsättningar som krävs för att möta de behov som finns. Skolinspektionen har exempelvis konstaterat att elevhälsan uppdrag inte genomförs i enlighet med bestämmelserna. Skolinspektionen har dock mötts av lärare och rektor som med stort engagemang arbetar för att möta elevernas behov och förutsättningar.

Vidare behöver skolan och huvudmannen utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att resultaten analyseras och utvärderas med syfte att få en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör. Utan denna förståelse blir det svårt för skolan att vidta nödvändiga åtgärder för att utveckla måluppfyllelsen. Det är av vikt att kvalitetsarbetet över tid omfattar det uppdrag som finns uttryckt i läroplanen och i andra författningar. Skollagen ställer bland annat krav på att det inom ramen för kvalitetsarbetet ska finnas en planering för hur eleverna ges ett ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Detta saknas vid Vänergymnasiet. På skolan pågår ett ständigt arbete med värdegrunden, Skolinspektionen har dock funnit brister i skolans plan mot kränkande behandling.

Utredningen har också visat att rektorn inte har beslutat om utökad program individuellt för varje elev i årskurs 3 samt att rektorn inte har beslutat om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser.

Tillsynen visar att rektor är väl medveten om skolans utvecklingsbehov och har påbörjat en rad processer i syfte att verksamheten ska leva upp till kraven i skollagen och läroplanen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden nödvändiga för huvudmannen att åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vänergymnasiet att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 30 augusti 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Vänergymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Vid varje skolenhet ska i planeringen av verksamheten anges utformningen av elevernas inflytande.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den planering av verksamheten som föreskrivs i skollagen.

Vid intervju med rektorn samt vid en genomgång av skolans planeringsdokument framkommer att det inte anges i planeringen hur eleverna ska ges ett inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 och 14 §§ skollag

Trygghet och studiero

Bedömning

Vänergymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det ska för skolenheten finnas en plan mot kränkande behandling som anger konkreta åtgärder som skolenheten utifrån aktuell kartläggning avser att påbörja och genomföra under det kommande läsåret.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behand-

ling av elever. Enligt samma lag ska det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vänerymnasiet har utarbetat en likabehandlingsplan, tillika plan mot kränkande behandling, för läsåret 2012/2013. Planen beskriver hur skolan ämnar arbeta förebyggande och hur skolan ska agera då någon anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Skolans plan är allmänt utformad vilket gör att det inte går att utläsa vilka konkreta behov som finns på Vänerymnasiet. Det finns således inga mål eller åtgärder som tagits fram med utgångspunkt från en kartläggning av vilka eventuella riskmiljöer som kan finnas eller om det finns åsikter och attityder som strider mot skolans värdegrund. Vidare framgår inte av planen hur föregående års åtgärder har genomförts.

Utredningen visar att Vänerymnasiets plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav. Det framgår inte vilka konkreta åtgärder som skolan, utifrån en aktuell kartläggning, avser påbörja och genomföra under det kommande året. Därmed utgår inte planen från de behov som finns i skolans verksamhet. Planen saknar även en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Vänerymnasiet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollag

Särskilt stöd

Bedömning

Vänerymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller att eleven har andra svårigheter i sin situation på skolan eller fritidshemmet ska anmäla det till rektor.
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan.
- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Eleverna ska få det särskilda stöd i skolan som de har behov av.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Enligt lärarna, rektorn och elevhälsan är behovet av särskilt stöd mycket omfattande. Enligt rektorn är det en utopi att tro att alla elever kan få sitt särskilda stödbehov tillgodosett. "Vi gör så mycket vi kan", säger rektorn. Lärare och delar av elevhälsan uppger att cirka 90 procent av eleverna är i behov av någon form av särskilt stöd. För att möta flera av dessa behov finns förutom lärarna en specialpedagog som arbetar halvtid och en studie- och yrkesvägledare som arbetar 80 procent. Övriga kompetenser som ska ingå i elevhälsan köps vid behov in av Kinnekullehälsan (se vidare under Erbjudande av utbildning). Därutöver finns så kallad "resurstid" i lärartjänsterna och utökad antal kurs-timmar i matematik och engelska, säger rektorn. Lärarna säger dock att de insatser skolan genomför oftast inte räcker till för att säkerställa att eleverna ska nå kunskapskraven. Denna bild bekräftas också av betygs kataloger som visar att det finns många elever med betyget IG.

Enligt rektorn och elevhälsan brister skolan i arbetet med att dokumentera elevernas behov och vilka åtgärder som skolan behöver vidta med anledning av behoven. "Eleverna får stöd men allt är inte dokumenterat i ett åtgärdsprogram eller i skriftliga utredningar" säger rektorn. Denna bild bekräftas när Skolinspektionen begär att få ta del av den samlade dokumentationen kring ett urval av elever med ett eller flera icke godkända betyg.

Enligt rektorn har specialpedagogen fått i uppdrag att utreda och upprätta åtgärdsprogram. Återrapporteringen sker muntligt till rektorn som efter genomgång av åtgärdsprogrammet fattar beslut för verkställande. Det förekommer också att lärarna upprättar åtgärdsprogram utan utredning och medverkan av varken elevhälsa eller rektorn. I dessa fall har rektorn inte kunnat verkställa nödvändiga insatser och säkerställa kvalitén på åtgärdsprogrammen, enligt elevhälsan. Enligt både rektorn och lärare förekommer också att så kallade betygsvarningar utfärdas av lärare när elever riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detta sker då i stället för att anmälan görs till rektor.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår varken elevens behov eller vilka åtgärder skolan behöver vidta för att hjälpa eleven i dess behov. Av granskade åtgärdsprogram framgår istället att orsaken till elevens svårigheter inte är känd. Enligt elevhälsan finns brister i skolans arbete med att utreda elevers behov.

Av utredningen framgår att lärare inte alltid informerar rektor om en elev befaras inte nå kunskapskraven. Utredningar om elevers eventuella stödbehov saknas. Åtgärdsprogram upprättas inte och i de fall de upprättas framgår inte elevens behov. Därmed kan inte heller adekvata insatser sättas in och följas upp och utvärderas. Oaktat dessa brister ges inte heller särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Vänergymnasiet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vänergymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Huvudmannen ska se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det vid uppföljningen framkommer att det finns brister i verksamheten. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs i enlighet med bestämmelserna.

Enligt rektor är skolan i ett uppstartskede av sitt kvalitetsarbete. Rektor uppger att skolan inte kommit så långt i detta arbete ännu och det finns brister i dokumenteringen. De dokumentstudier som Skolinspektionen genomfört bekräftar denna bild. Enligt rektor finns en planering för verksamheten, men skolans resultat utvärderas i ringa omfattning. Rektor säger att skolan vill få igång ett systematiskt dokumenterat kvalitetsarbete för att kunna se hur utvecklingen ser ut.

Mot bakgrund av de brister Skolinspektionen identifierat inom ramen för särskilt stöd vill Skolinspektionen påtala vikten av att huvudmannen för Vänergymnasiet bedriver ett aktivt arbete för att säkerställa att utbildningen håller tillräcklig kvalitet och att den sker i enlighet med författningarnas krav.

Utredningen visar att Vänergymnasiet inte planerar, följer upp och utvecklar sin verksamhet systematiskt samt sammanställer och analyserar inte resultaten och vidtar därmed inte åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Eftersom det i verksamheterna saknas sammanställningar, utvärderingar och analyser av uppnådda resultat saknar skolan och huvudmannen ett viktigt underlag för att kunna planera och utveckla utbildningen. Därmed begränsas också möjligheten att vidta relevanta åtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4, 6 och 7 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Vänergymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- För eleverna ska det finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Elevhälsan

Enligt skollagen ska det finnas en elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Rektor uppger att eleverna har tillgång till elevhälsa vid behov. Skolan och eleverna har tillgång till skolsköterska, skolläkare, kurator samt psykolog genom Kinnekullehälsan. Specialpedagog finns på skolan. Däremot fungerar elevhälsan inte som en samlad funktion för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och därigenom stödja elevernas utveckling mot målen, enligt elevhälsan. Rektor och elevhälsan uppger att skolan arbetar en hel del förebyggande genom det värdegrundsarbetet som pågår, men inte i samverkan med elevhälsans olika funktioner. I tillsynen framkommer även, vid intervjuer med lärare och

elevhälsan att det saknas ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan elevhälsans samlade personal och övrig personal på skolan i elevhälsofrågor.

Mot bakgrund av att både lärare, elevhälsa och rektor uppgett att det finns ett stort behov av särskilt stöd på skolan blir det än viktigare med en väl fungerande elevhälsa.

Av utredningen framkommer därmed att eleverna inte har tillgång till en samlad elevhälsa som i samarbete med skolans personal arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. Inte heller har elevhälsan ett kontinuerligt och strukturerat samarbete med pedagogisk och annan personal på skolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa denna brist.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Vännergymnasiet måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Skolans program ska erbjudas i överensstämmelse med författningarnas krav vad gäller omfattning och innehåll.
- För arbetsförlagt lärande ska rektorn besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsår ska göras.

Motivering

Utökat program

En elev får enligt 1992 års gymnasieförordning delta frivilligt i undervisningen i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven kan antas kunna tillgodogöra sig undervisningen på ett tillfredsställande sätt på såväl fullständigt program som den eller de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

Vid samtal med rektorn och lärare framkommer att samtliga elever som går i årskurs 3 läser utökat program utan att rektor beslutat om utökat program individuellt för varje elev.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristen.

Arbetsplatsförlagt lärande

Enligt gymnasieförordningen ska arbetsplatsförlagd utbildning (APU) / arbetsplatsförlagt lärande (APL) förekomma dels på alla nationella program utom det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet (åk 3), dels på alla yrkesprogram (åk 1-2). APU respektive APL ska uppgå till minst 15 veckor och det är huvudmannens ansvar att anskaffa platser och att dessa uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåret ska göras.

Vid dokumentgranskning och samtal med rektorn framkommer att rektorn inte beslutat om hur hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och därmed inte heller om hur kurserna ska fördelas på läsåren.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 23 § gymnasieförordning/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 22 § 1992 års gymnasieförordning

4 kap. 12 § gymnasieförordning / 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 15 § 1992 års gymnasieförordning

I ärendets slutliga handläggning har deltagit jurist Susanna Åhgren och undervisningsråd Egon Andersson.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Erik Bergeå
Föredragande

Skolinspektionen

2013-04-26

11 (13)

Dnr 44-2012:5582

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).